

PHỎNG VẤN SÂU

Người phỏng vấn: TS.Lưu Bích Ngọc

Người trả lời: Phạm Văn Thanh, 56 tuổi

Địa điểm: Thôn Hà Thiệp, Võ Ninh, Quảng Ninh, Quảng Bình

NỘI DUNG

H: Sự hướng dẫn của hợp tác xã mình làm ăn có tổ chức rồi chính vì thế có lẽ là bác chủ nhiệm theo cháu được biết thì hôm nay đang đi tập huấn ở trên tỉnh, trên Đồng Hới, có bác ở đây thì mừng quá vì bọn cháu không thể ở lại đến ngày mai đề đợi cho bác chủ nhiệm về được thì cũng mong bác chia sẻ kinh nghiệm của hợp tác xã mình cho cháu biết. Thực ra thì cháu đã gặp một số hộ dân nhưng mà cũng là hộ dân làm nuôi trồng thủy hải sản để hỏi về mùa vụ của họ thôi, chứ còn các tổ chức cho họ trồng trọt đấy liên quan đến nông nghiệp của mình cháu biết là do hợp tác xã nông nghiệp cũng tham gia vào. Thậm chí là cả mấy khâu trong cả một chuỗi chu trình sản xuất thì do hợp tác xã của mình giúp bà con. Bây giờ xin bác bớt chút thời gian trưa rồi nhưng mà cháu xin phép trao đổi với bác. Bác thấy là công việc ở đây như thế nào thì bác cho cháu biết thôi. Cái thứ hai là cháu biết hiện nay có rất nhiều lớp tập huấn, các lớp khuyến nông được tổ chức ở dưới thôn, cái chương trình học đấy cháu cũng muốn tìm hiểu một chút xem bà con được hưởng lợi từ những chương trình, lớp học đấy như thế nào đấy ạ. Toàn bộ nội dung trao đổi chỉ có vậy thôi, bác chắc là không có vấn đề gì đúng không ạ?

Đ: Không có vấn đề gì

H: Vâng, bác ơi bác cho cháu biết tên được không ạ?

Đ: Phạm Văn Thanh

H: Bác Phạm Văn Thanh, bác Thanh năm nay là bao nhiêu tuổi rồi ạ?

Đ: 56 tuổi

H: Bác Thanh làm phó chủ nhiệm HTX từ khi nào ạ?

Đ: 10 năm

H: 10 năm nay rồi cơ ạ,

Đ: từ 2003

H: Vâng, từ năm 2003. Hiện nay bác có thể cho cháu biết là các hoạt động của HTX mà hỗ trợ cho bà con ý tròn hoạt động sản xuất nông nghiệp là những hoạt động nào không ạ?

Đ: Tất cả là làm các khâu dịch vụ cho dân. Thứ nhất là dịch vụ khâu giống cây trồng để đảm bảo giống mới, đưa năng suất cao

H: Cái phương thức đưa thì như thế nào ạ?

Đ: Phương thức là công ty giống cây giao trực tiếp các hộ xã viên

H: Các bác có đi chọn lựa giống lúa không hay là công ty giống họ cấp là mình cứ nhận thôi?

Đ: Mình đặt ở công ty giống, thực ra là đặt giống, họ đi mua giống

H: Thường thường thì các bác đặt trước bao lâu thì lấy được kịp thời mùa vụ cho bà con?

Đ: Kết hợp với sở được 6 tháng

H: Mấy tháng ạ?

Đ: 6 tháng thì công ty giống họ mới đảm bảo được chứ

H: Ai giới thiệu với các bác về cái giống lúa đấy ạ?

Đ: Giống thì do công ty giống

H: Họ về đây họ quảng cáo với các bác ạ?

Đ: Về quảng cáo, họ có bộ phận đi tìm phòng quảng cáo. Công ty giống họ mở cái hội nghị hàng năm để đúc rút kinh nghiệm và đánh giá chất lượng giống của từng loại giống, sau đó là tổ chức tiến hành tổ hợp nào là giống thì đăng ký giống đó

H: Thế để quyết định chọn một cái giống lúa cho bà con ở đây thì các bác thường thì căn cứ vào những yếu tố nào?

Đ: Thì ở đây là lâu rồi căn cứ tốt nhất là chất lượng giống, giống lúa nhưng mà chất lượng gạo. Giống mà mình làm về mà dân sản xuất ra, thu hoạch người ta nhìn thấy vừa năng suất nhưng mà chất lượng gạo ngon thì dân người ta ưng

H: Còn yếu tố nào nữa không ạ?

Đ: Đáp ứng yêu cầu của họ, ví dụ mình khuyến cáo một số giống mới nhưng dân chỉ một số hộ làm còn lại là.. giống mới đưa về là chưa làm đại trà được, chỉ làm thí nghiệm trong 5, 7 hộ thôi. Lần đầu đến thí nghiệm để giám sát, đánh giá chất lượng, còn lại vẫn giữ nguyên giống cũ đó

H: Thế giống cũ thì bà con lấy ở đâu ạ?

Đ: Giống cũ thì lấy ở công ty giống hết, toàn đặt mua hết

H: Nhưng mà cũng qua HTX chứ

Đ: Qua HTX hết, vẫn là khâu trung gian

H: Bây giờ giống cũ là bao nhiêu ngày ạ/

Đ: giống của công ty giống thời gian sinh trưởng của hẳn thường là 140 đến 145 ngày

H: Thế với một giống lúa mà qua 140 ngày như vậy thì gọi là giống lúa tương đối dài ngày thì...

Đ: Giống trung đó

H: Giống trung hạn thì giống lúa đấy cho năng suất như thế nào và nó có bị ảnh hưởng của bão của khu vực, bão lũ các thiên tai của vùng này không?

Đ: Tóm lại là vụ đông xuân đó thì là trùng nhưng mà vụ hè thu thì người ta làm giống ngắn ngày thì thường thường ở đây thì cũng bão lũ tháng 8 là bắt đầu, khoảng giữa tháng 8 trở đi, tháng 9 là hai tháng bão lũ nhất thì phải bố trí lịch, sắp xếp thời gian như thế nào đó là mình thu hoạch trước. Coi như là tháng 7 phải thu hoạch xong rồi để tránh lũ lụt gây thiệt hại

H: Thế cái cách tính và bố trí lịch thời gian để cho trồng và thu hoạch khớp được trước mùa bão lũ kinh nghiệm của các bác là như thế nào?

Đ: Lịch thì mình cứ theo lịch của vạn niên mới cho ra chi tiết. Ví dụ như vụ đông xuân này HTX sẽ bố trí cho cây lúa lở giữa thanh niên và các cụ là có gì giữa tháng 3. Giữa tháng 3 thì giữa tháng 4 thu hoạch đến đầu tháng 5 là làm, tháng 7 là thu hết. Phải bố trí người ta cho phù hợp luôn để mà tránh lũ trên tê tràn đê, không thiệt hại chết

H: Theo cháu hiểu là âm lịch đây đúng không ạ, căn cứ tiết của âm lịch đúng không ạ?

Đ: Ừ, tiết của âm lịch đó

H: Vâng, thì HTX sẽ đặt lịch cho bà con?

Đ: Đặt lịch cho bà con, kết hợp với sự tham mưu của phòng nông nghiệp, có lịch của cấp trên đưa về thì HTX mình phải cơ cấu lưu ý tới thế nào là phù hợp trong mức độ huyện cho phép.

H: Nghĩa là mình đặt và mình điều chỉnh lịch đấy và có sự tham mưu của phòng Nông nghiệp?

Đ: Có sự tham mưu của phòng và của ủy ban

H: Phòng chỉ tham mưu thôi nhưng mà quyết định cái lịch đấy là căn cứ vào những thông tin đấy các bác trong ban chủ nhiệm sẽ quyết định đúng không ạ?

Đ: Ừ, nói chung là bố trí lùi hoặc tiến

H: Còn kinh nghiệm nào để mà các bác tính được lịch mùa vụ này cho bà con nó phù hợp để tránh cái thiệt hại để khi mà thiên tai, bão lũ đến không?

Đ: căn cứ vào tiết trong lịch với bên âm lịch hàng năm là có 24 tiết đấy, tiểu mãn, thủy cốc, cốc vũ thì theo những cái tiết đó để mình bố trí họ lở

H: cái lịch đấy cháu muốn tham khảo thì có thể lấy được ở đâu?

Đ: Ngay tờ vạn lịch đây có chi, lịch tường này có hết

H: À, các bác cũng căn cứ vào cái lịch này?

Đ: Ừ, cũng là lịch của quốc gia phát, rồi tự mình nghiên cứu thôi. Cái lịch tường này thì họ không đề, còn cái lịch tờ họ đề là chuẩn bị tiết tới đây là đông chí này, là giữa đông này hoặc là trong lịch nhỏ có khi họ ghi không hết

H: Thế kinh nghiệm dân gian, cái kinh nghiệm truyền thống để cho các bác có thể căn cứ vào đó nhìn vào cái tiết lịch như thế để mà đưa ra quyết định cho bà con làm vụ làm mùa như thế thì bác có thể nói cho cháu nghe cái kinh nghiệm nào mà bác biết được không?

Đ: Thì ở đây là lâu rồi như trước đây người dân đó, thời kỳ trước, cách đây thập kỷ 80, 90 người thì làm toàn là kinh nghiệm dân gian hết, giống 180 ngày có báo cáo là 09p48 các cụ thì no đủ mọi nhà

H: Như vậy là trước đây toàn làm giống 180 ngày rồi dần dần bây giờ mình đã rút xuống/

Đ: giờ là giảm giống hết, toàn giống lung tung 140

H: Như vậy đến cái tiết nào thì bà con gieo trồng là thuận lợi nhất để tránh được bão lũ ở cái địa bàn của mình?

Đ: Trong cái tiết cũng tùy theo từng năm, tức là ở đây kinh nghiệm là cứ thường thường bão là vào rằm tháng 8 âm lịch cho đến tháng 9. Trong hai tháng trúng đó thì khi nào cũng có bão, không bão thì lũ, bão thì năm nào cũng có rồi, vì thế trên cơ sở đó thì mình lùi thêm một tý nữa. Nói là đầu tháng 8 nhưng có thể cho thu hoạch xong, hết trước đầu tháng 8 nói chung là cơ bản thu hoạch trong tháng 7 âm lịch là xong. \

H: Tháng 7 âm lịch thu hoạch là xong hết?

Đ: Tháng 7 âm lịch là xong tất tần tật

H: thế thì mình sẽ tính ngược lên để xem là...?

Đ: Lấy cái mốc đó mình tính ngược lại để bố trí được cái lịch gieo cấy đảm bảo gặt trong thời kỳ lũ đấy

H: Nhưng có thể là nó ảnh hưởng đến thời gian trở đồng hay là thời gian trở bông, bởi vì là khi mình làm như thế mình tính ngược lại chẳng may thời gian gieo cấy, trở bông nó lại không rơi đúng vào thời tiết thuận lợi thì sao. Các bác có kinh nghiệm gì trong việc xử lý vấn đề này không?

Đ: Ở đây nói tóm lại là cho đảm bảo thời tiết lũ bất kể giống mới luôn á, những lúc mà thời tiết nhiệt độ cao hẳn cũng ảnh hưởng đến giống lúa ni. Thời tiết càng cao, nhiệt độ càng cao thì cây lúa lổ càng nhanh và nó ra nhánh càng nhanh nhưng phải đảm bảo yêu cầu về nước ở dưới mặt ruộng

H: Nhưng mà nếu thế thì lịch của thủy nông thế nào? Bởi vì cũng có những lúc mà mưa hạn không tính được là sẽ...?

Đ: Ở đây thủy nông là tự phát, HTX tự mua nước, tự chạy, tự điều hòa nước thôi còn nước nhà nước không đi qua được đây, vùng này là thuộc xã ít nước lắm

H: thế thì HTX của các bác, ở đây có mấy HTX theo cháu được biết như thế thì mỗi một HTX làm riêng chứ không phải là do xã?

Đ: Làm riêng, nói tóm lại là trong mùa vụ là của xã nhưng khi kết hợp là có cả phòng Nông nghiệp huyện và ủy ban huyện cũng dự lịch ấy tùy từng xã vận dụng, được phép giật tới và giật lùi trong 5 ngày. Cho nên mình biết cái khung thế phân bố cho phù hợp đó

H: Hệ thống kênh mương của mình là như thế nào ạ hả bác, kênh mương tưới tiêu?

Đ: Kênh mương tưới tiêu là bê tông hóa

H: Hệ thống tưới tiêu là được bê tông hóa là do người dân cùng làm hay là nhà nước xây dựng ạ?

Đ: Là nhà nước và người dân cùng làm. Nhà nước là 30%, còn dân bỏ ra 70%

H: Cái dịch vụ nước thì các bác cung cấp theo cách như thế nào?

Đ: Dịch vụ nước thì phải đi mua nước

H: HTX đi mua nước ở đâu bán cho người dân, bán theo cách nào, lịch như thế nào?

Đ: Lịch thì cứ kết hợp với nơi dịch vụ nước họ bán nước cho mình đó thì có nước mình phải thông báo họ trước 2 ngày để họ chuẩn bị máy móc. Bên bán nước họ chuẩn bị máy móc để chạy. Trong quá trình chạy thì HTX có một cái tổ là thủy nông chuyên điều hành nước đến tận ruộng của xã viên

H: Như vậy là đội thủy nông điều hành nước đến ruộng của xã viên sau đấy các hộ xã viên nhận nước và hàng năm đóng phí cho HTX là bao nhiêu? Cách đóng phí là như thế nào?

Đ: Đóng phí tính theo đầu sào và được đại hội đại biểu xã viên nhất trí. Như vậy là một sào, một năm là đóng riêng nước nhưng mà tôi đưa cả là dịch vụ lấy nước, dịch vụ bảo vệ thực vật và mọi khoản dịch vụ là một năm như vậy là 17kg/500m²

H: 17kg thóc/km² ạ?

Đ: Trên 500

H: 500m² chứ. Nếu như thế thì những năm trời khô hạn đấy ạ thì các bác có bao giờ thiếu nước chưa, lúc đó thì các bác giải quyết như thế nào?

Đ: Nếu mà thiếu nước thì đành bó tay chịu, cách đây khoảng 7 năm về trước thì hồ chứa nước của vùng Trúc Ly đó coi như là chấp nhận họ cho lúa chết thôi chứ không có nước mà chạy mô hết vì nhà nước không có cần giật đưa về đây được, đó là trường hợp năm hạn hạn thôi

H: cách đây 7 năm thì có như thế, đến lúc mà lụt thì tiêu nước như thế nào?

Đ: Lụt thì có hệ thống thủy nông xã, khi mưa to nước ngập thì có hệ thống chung của thủy nông xã

H: Hệ thống của thủy nông xã và như vậy thường một trận lụt nó ngập khoảng bao nhiêu ngày trên địa bàn thôn của mình?

Đ: Ngập đồng ruộng ngoài mùa này thì nó nghỉ, tức là đất đai được nghỉ ngơi cho nên nước ngập cũng lâu, có khi là ngập suốt. thủy triều lên là lên theo, xuống thì theo xuống lại. Ở đây thì nguồn nước tưới tiêu ở trên Dân sinh á mùa này nó về nhiều lắm, ngăn cống một ngày là ngập cả đồng

H: Ngăn cống là phải mở cống ra?

Đ: Ngăn cống là ngập cả đồng bắt buộc là phải thả ra, kỳ nào mà xuống vụ gieo cấy đóng chắc chắn để cho nước khởi vào

H: Bình thường thì cháu cũng nghe thấy nói rằng là nước ở trong đồng của mình thì cũng có thể nó bị ngập lụt một năm cũng có 2 vụ, 2 lần ít nhất 2 vụ có 2 lần lụt thì mỗi lần lụt như vậy là kéo dài bao nhiêu ngày?

Đ: Lặn lụt thì phụ thuộc vào cái triều ngoài sông Nhật Lệ đó, triều mà giảm nhanh thì trong đồng cũng giảm nhanh, còn mà triều giữ nước lại không rút được bao nhiêu thì giữ lại trong đồng 3, 5 ngày

H: Từ 3 đến 5 ngày thôi ạ? Lặn bão to như vừa rồi thì có ngập lụt không ạ?

Đ: Mưa to thì ngập lụt, không mưa thì thôi, mưa như mưa nhỏ thì ngập trong vòng vài ba ngày là hết. mà thường thường là bão đi đôi với lụt không thể nào tránh khỏi

H: Như vậy cái cửa cống như thế nếu trong trường hợp mình cứ mở thế thì cái xâm nhập mặn từ biển, từ cửa sông Nhật Lệ có vào đồng không?

Đ: Cái mùa này á là bắt buộc phải mở để cho thoát nước nhưng mà mùa ra xuân, ra tết tức là mới nước mặn mới xâm nhập vào khi đó HTX phải điều hành cái ống giữ cống đó là đóng cống kín mít khi nào nước trong đồng to thì xả ra chứ không thể cho vô thì chỉ có xả thôi

H: chỉ có xả nước ra thôi?

Đ: Xả ra không có vô nữa, vô nữa là nước mặn nhiễm

H: Và như vậy là mình phải đóng cửa cống lại đúng không?

Đ: Phải đóng suốt khi nào cần thiết ngập đồng thì mới xả

H: Như vậy là HTX cung ứng giống này, cung ứng tính lịch thời vụ cho bà con, cung ứng nước này, cung ứng thuốc bảo vệ thực vật nữa theo cháu hiểu. Thế ngoài ra HTX còn là thêm khâu nào nữa không?

Đ: HTX là dịch vụ khâu làm đất

H: cụ thể là như thế nào hả bác?

Đ: Là hợp đồng với máy làm đất

H: Cho mượn máy à bác

Đ: Không hợp đồng với các nhà có máy

H: Vâng, hợp đồng với các nhà có máy rồi làm hết cho các hộ còn lại

Đ: Ừ, làm cho tất cả các hộ còn lại, giả sử HTX đứng khâu trung gian điều hành làm chân ruộng nữa rồi HTX phải thu tiền của xã viên để trả lại cho chủ máy

H: Làm tất cả cho bà con?

Đ: Làm hoàn thiện luôn đó, làm xong là gieo luôn

H: chỉ có việc là gieo luôn, sau đó mình thu tiền và trả lại cho các hộ chủ máy?

Đ: Trả lại tiền cho các chủ máy theo hợp đồng

H: Còn khâu nào nữa không? HTX còn khâu nào để ấy nữa không ạ? Như vậy là cháu thấy một là cung cấp giống này, hai là làm đất này, ba là cung cấp nước này, bốn là cung cấp thuốc bảo vệ thực vật này. Bốn khâu rồi, HTX còn có khâu nào nữa không? Năm là tính lịch thời vụ cho bà con, thế còn gì nữa không ạ?

Đ: Dịch vụ phân

H: Có ủ, có cung cấp phân bón không?

Đ: Có

H: Cung cấp phân bón thì các bác lấy ở đâu?

Đ: Chỉ là khâu trung gian thế thôi, lấy của công ty Sao Việt với phục vụ

H: Còn gì nữa không ạ? Đến lúc gặt thì thế nào, gặt và thu hoạch thì thế nào?

Đ: Gặt thì trước đây xã viên tự gặt bộ, hai năm nay là dân tự gặt máy, đều máy gặt hết, HTX phải hợp đồng với máy và với xã viên, hợp đồng là nhiều máy vô làm một loạt

H: Hai năm trở lại đây? Đồng của HTX xã mình, phần lớn hộ dân của HTX mình có đồng ở đâu hả bác?

Đ: Đồng tại địa phương có một số

H: Đồng, ý cháu nói ruộng ấy, ngay tại xã mình luôn/

Đ: Ruộng ngay tại địa bàn và có 30ha ở xa

H: Ở đâu hả bác?

Đ: Ở trên Gia Ninh

H: Ở trên Gia Ninh chắc là ruộng cộng đồng đấy ạ?

Đ: Ruộng cộng đồng

H: 30ha cơ ạ, thế thì ruộng ở trên đấy thẳng thì mời đưa vào máy các thứ mới làm được đúng không ạ?

Đ: Ừ, ruộng ở trên nó thì thường dài rộng hơn, thuận tiện cho máy móc làm hoạt động

H: HTX của mình có bao nhiêu hộ dân tham gia ạ?

Đ: HTX này là 470

H: 470 tham gia HTX? Thế bao nhiêu lâu nay bà con chủ yếu vẫn làm lúa, làm ruộng. Thế còn nuôi trồng thủy hải sản, nuôi tôm cua cháu hiểu là thời gian 5 năm lại đây mới nuôi nhà?

Đ: Từ 2004, khoảng 10 năm chuyển đổi, trước đó làm ruộng hết với hay ngập úng quá

H: Thế tại sao các hộ khác cũng không chuyển đi ạ?

Đ: Họ chuyển vùng phải có quy hoạch chứ

H: à, phải nằm trong vùng quy hoạch?

Đ: chuyển trong vùng quy hoạch còn ngoài vùng thì thôi, mình mần không được

H: Sau ngập lụt một số vùng quy hoạch thì chuyển sang làm?

Đ: Chuyển sang nuôi trồng thủy sản

H: Thế ở đây mình có HTX nuôi trồng thủy sản chưa ạ?

Đ: Chưa. Mới có CLB thôi, nó còn ít quá mới được hai chục hộ

H: Thế còn cái việc tập huấn cháu được nghe nói là ở dưới thôn, xã rất hay được tập huấn. Tập huấn khuyến nông, tập huấn nghề thì các hoạt động đấy như thế nào bác có thể cho cháu biết thông tin cụ thể được không?

Đ: Máy cái đó thuộc các tầng lớp tập huấn, ví dụ như bên nông dân thì có chi hội nông dân họ đứng ra tổ chức, với phụ nữ thì hội phụ nữ đứng ra tổ chức. Của ngành nào thì họ đứng ra tổ chức của ngành đó thôi, còn HTX là ít khi tổ chức

H: Nhưng mà HTX có phối hợp không?

Đ: Xã cũng tham gia nữa để nắm bắt tinh thần thế thôi

H: Nắm bắt tình hình tham gia phối kết hợp thôi? Thế thời gian gần đây các bác thấy các tổ chức họ tập huấn những cái gì, đào tạo những cái gì ở dưới thôn cho người dân của mình?

Đ: Vừa rồi đây bên phụ nữ tập huấn cái lớp rau an toàn, rau sạch đó

H: Còn gì nữa không ạ? Có cái gì mà tập huấn nghề, cháu nghe nói là tập huấn làm nghề, ba tháng làm nghề gì đấy?

Đ: Làm nghề thì có của hội nông dân coi như là có lớp dạy nghề, truyền nghề sửa chữa điện dân dụng cho một số hội viên

H: Học sửa chữa điện đúng không ạ, là của hội nông dân đúng không ạ, còn rau sạch là của hội phụ nữ đúng không ạ?

Đ: Rau sạch là của hội phụ nữ

H: Thế còn HTX mình tập huấn về canh tác, về giống mới các bác có làm không?

Đ: Cái đó thì có hợp đồng với công ty khuyến nông của tỉnh rồi của huyện, họ thuê được giáo viên ở các trường đại học về mới làm được chứ với mức độ trình độ của HTX

H: Không, ý là HTX có tổ chức những cái đấy không? Có đứng ra tập huấn cho bà con như thế không ạ? Mình có thể mời giáo viên nhưng mà mình tổ chức các hoạt động đấy các bác có làm không?

Đ: Cũng lâu HTX ít khi mà vì trên xã phân bổ ban ngành các cái giới đấy, nông dân, phụ nữ đấy, có mấy khi đưa cho HTX khâu tổ chức

H: Xã thường là phân bổ cho các cơ quan đoàn thể?

Đ: Cho các tổ chức, cơ quan đoàn thể để họ

H: Mà khuyến nông là có làm tập huấn về các giống lúa ạ?

Đ: Giống lúa với hướng dẫn các loại thuốc phòng trừ sâu bệnh

H: Khuyến nông của huyện là về qua khuyến nông của xã. Thế có xuống HTX nhờ bác triệu tập bà con không?

Đ: Cũng có mấy lớp, các cái sản xuất ở trong Đà Nẵng ra kết hợp với HTX cho một số thuốc đặc trị diệt cỏ, sâu bệnh, nông dân tự ra đồng là có thể phát hiện ra đoán biết là sâu gì. Sâu gì thì dùng thuốc gì

H: Có tập huấn về kinh nghiệm, về thời tiết, về ứng phó với bão lũ không?

Đ: Cái đấy thì không có, khi nào cái đó có sự chỉ đạo của HTX, đây là HTX chỉ đạo là chỉ đạo chung luôn nó, còn dân thì chỉ thực hiện thôi, cái nó thì

H: Ở trong nhà thì bà con thường thường các gian nhà, nhà mái ngói thì mình phải có cái giằng, cháu thấy bà con có làm cái giằng như thế này này để cho mái ngói khỏi bay. Đấy, đấy là một trong những phương thức ứng phó khi bão lũ đến bởi vì vùng quê đây có nhiều bão như bác nói. Ngoài đồng bà con có làm cái gì để tránh khi bão đến mình bị thiệt hại không, bờ vùng, bờ thửa che chắn gì đó của bà con?

Đ: Không, ngoài đồng không che chắn, thực trạng tại địa phương đây á, thường thường nông nghiệp là hần hầu như là manh mún nhưng mà không thể chia lại hần hết cỡ rồi. Trước đây chia một hộ gia đình sản xuất từ 5 đến 7 miếng, bây giờ quy hoạch lại mỗi hộ dân chỉ có 2 miếng thôi vì ruộng có hơi ít. Ở đây dân đông nhưng mà ruộng ít cho nên họ nửa thóc, nửa sào ruộng thôi, vì được mét rưỡi, hai mét thì họ... cái giường thì dài bằng thì họ cần chi phải chống đỡ nữa. Sau bão lụt hư hỏng bao nhiêu họ đắp lại bấy nhiêu hết, chuẩn bị xuống mùa họ ra tu bổ lại, đường tráng lại thôi

H: Hệ thống kênh thì bê tông rồi, à mương thì bê tông rồi nên không bị ảnh hưởng gì cả/

Đ: Mương thì bê tông rồi, mương thì không cần chi, mương thì chỉ có bùn lấp lại, rau cỏ thì thủy nông nạo vét lại

H: Thế thì thường thường là lúa thì bà con cần có những kinh nghiệm ví dụ như đến mùa hạ chẳng hạn, mùa vụ hè thu thì đến tiết nào thì trời nó có sấm, có mưa thì cây lúa sinh trưởng tốt, bà con ở đây có áp dụng những kinh nghiệm dân gian trong cấy trồng không ạ?

Đ: Cũng có biết như thế nhưng mà không vận dụng được

H: Vì sao ạ?

Đ: Được cái này thì mất cái kia vì chờ cho đến tiết mưa rào như trước đây thì gieo muộn á, phải đến mừng 1 tháng 6 như trước đây, họ gieo cho đến khi cây mừng 1 tháng 6 họ mới cấy nên thường hay bị bão lũ. Bữa ni là lấy mốc bão lũ mà mình lùi ra thường là chi nói thử ướm quy hoạch, chứ còn yếu tố của khách quan như là tác động đến á thì đồng ý hần có một đợt mưa rào kèm theo dông thì cây lúa nó ít bệnh là một và phát triển xanh đều. Mình cũng biết thế nhưng mà không biết ngày nào là có dông, có mưa cũng không thể nào được. Thôi nói tóm lại là với tinh thần mình chủ động là chính, cứ nước cung cấp đầy đủ cho chân ruộng, và cũng đảm bảo thời gian chăm bón đến khi thời kỳ bón đạm, bón thúc, thúc đạm đấy thì thông báo

H: Thế thúc đạm, thúc phân lân đấy có cần phải căn cứ vào thời tiết không?

Đ: căn cứ vào thời gian sinh trưởng của cây lúa chứ không liên quan đến

H: Như vậy thì căn cứ vào hướng dẫn của khuyến nông đối với từng dòng lúa một/

Đ: Đúng rồi, từng loại

H: Nhưng nếu mà mưa gió thì thúc đạm có được không ạ?

Đ: Mưa thì có thể kéo lùi lại, kế hoạch ngày hôm nay là mình phải vãi đạm, thông báo cho toàn xã viên, nhưng mà chiều hần mưa thì phải thông báo lại, sẽ báo lại là vài ngày sau.

H: Trong ngày mưa không làm nhưng mà lịch thì căn cứ vào thời gian tăng trưởng của cây lúa và như vậy thì khuyến nông có..?

Đ: Thì vẫn cho phép bởi vì là từ khi gieo đến khi bón thúc trong vòng từ khi gieo xuống đến khi bón thúc là 20 ngày là mình phải bón thúc cho lúa để lúa để nhánh phát triển. cần thiết đôi khi thời tiết thuận lợi có thể dần lên 25 ngày vì do điều kiện thời tiết. Khi hạn hán có thể là 20 ngày nhưng mà nước nổi chảy về đầy đủ đảm bảo cho chân ruộng thì phải lùi lại 17, 18 ngày mới rải đạm thôi, thì tùy thuộc theo cái

H: thế thì hiện nay cán bộ khuyến nông của xã lại là cán bộ nông nghiệp, à cán bộ kiêm nhiệm, cán bộ vừa làm văn thư, vừa làm khuyến nông các bác thấy cách làm như thế nó có thuận lợi không. Nó có thuận lợi và hạn chế gì?

Đ: Tất nhiên là phải có hạn chế bởi vì một cán bộ khuyến nông của xã suốt ngày phải theo bám với đồng điền của hợp này hợp khác. Thông báo, nắm bắt được tình hình dịch bệnh khẩn trương thông báo cho HTX, HTX thông báo cho xã viên để người ta tham dự, nhưng mà ở đây khuyến nông xã làm việc chạy văn thư có khi khuyến nông cũng lãng quên luôn, biết chi nữa. Đến khi khuyến nông huyện đến hỏi mới bắt đầu là đến các HTX lấy số liệu báo cáo chứ còn cũng ít khi mà biết khuyến nông về làm trực tiếp với HTX, cùng với HTX chỉ đạo trong vấn đề sản xuất và phòng trừ sâu bệnh. Cuối cùng như vậy tóm lại là ví dụ tùy điều kiện của từng HTX, HTX là tự thăm đồng và tự phát triển các thứ

H: Tự phát hiện, tự xử lý luôn?

Đ: Xử lý luôn?

H: Thế bình thường ban chủ nhiệm HTX có hay triệu tập bà con lại để họp bàn các phương án ứng phó khi có sâu bệnh, hoặc là khi thông báo chuẩn bị có thời tiết bão lũ đến?

Đ: Cái bão lũ thì có chính quyền thôn, HTX chỉ làm khâu sản xuất đó, liên quan đến chính quyền thôn?

H: Vâng, liên quan đến sản xuất đấy, ý cháu hỏi là liên quan đến HTX?

Đ: cái đó là có chính quyền thôn họ lo, trong cái lo của thôn bao gồm cả cái nở luôn

H: Thế bây giờ nếu bão lũ về sớm đúng không ạ, nếu như lũ về sớm, bão về sớm mỗi lần bão là gây lụt nhưng mà lúa vẫn đang ngoài đồng, còn đang xanh thì các bác có triệu tập xã viên lại họp tìm phương án xử lý giải quyết vấn đề cây lúa ở ngoài đồng không?

Đ: Ở đây có triệu tập xã viên thì cũng không làm được. Lụt về tức là sông Nhật Lệ mà dâng lên thì lúa ở trong đồng không nói làm gì, không xử lý nổi. Không có máy móc nào cho nước..

H: Gặt trước?

Đ: Gặt trước thì lúa đang còn xanh chứ lúa chín thì phần đồng không ăn thua. Cách đây năm 2011 tức là bão số 8 à lúa chín được hơn nửa, chỉ cần thông báo không cần thông báo họ cũng ùa là lúa về hết. chỉ cần lên loa truyền thanh thông báo có bão chuẩn bị đổ bộ vào, có khi lụt bà con tranh thủ thu hoạch thì họ đi hết, nếu mà mở hội nghị xã viên sợ rườm rà, với lại lâu nữa, chậm thời gian đi

H: thế thì thông tin về bão lũ các bác nhận từ những nguồn nào?

Đ: Ở đây một là trực tiếp kênh sóng truyền hình, hai nữa là có thông báo của ủy ban nhân dân xã

H: Thông báo của ủy ban nhân dân xã là qua con đường nào ạ?

Đ: Qua con đường cũng vẫn thư, đưa điện khẩn về thông báo bão lũ

H: Sau đấy các bác chuyển xuống cho người dân bằng cách nào?

Đ: Bằng loa truyền thanh

H: Xã chuyển công văn xuống thôn đúng không ạ, xong thôn sẽ đưa lên trên loa truyền thanh đúng không ạ?

Đ: Loa truyền thanh của thôn

H: Thời gian gần đây bác có thấy bà con đối với bão lũ bà con làm nông nghiệp thì có những cái gì thiệt hại đặc biệt không trong 3, 4 năm gần đây?

Đ: Trong thời gian gần đây thì hẳn cũng có ít, thiệt hại nhất là bên nuôi trồng thủy hải sản, thường hay mưa lũ và kéo theo đó là tôm, cá chết hàng loạt vì môi trường nước hẳn bị thay đổi đột ngột đó

H: Mưa lũ thì môi trường thay đổi đột ngột cá chết ạ?

Đ: Thay đổi, người nuôi trồng hai sản bị thiệt hại, về hoa màu của xã viên thì vượt qua hẳn cũng chết. Phần cây lúa thì lại.. lâu rồi từ khi tôi làm nhiệm vụ thì chưa có năm nào bị thiên tai bão lũ đen dọ

H: Thế năm 2010 có một trận lụt rất to ở đây thì lúa có bị ảnh hưởng không?

Đ: Năm nớ lúa gặt xong hết rồi

H: Hiện nay trong xã Võ Ninh của mình có rất nhiều hộ gia đình nấu rượu. Thế mưa bão thế nó có ảnh hưởng gì đến sản xuất, đến việc nấu rượu và chăn nuôi của bà con không, theo quan điểm của bác?

Đ: Không, hoàn toàn là không có ảnh hưởng vì họ tự lập nấu riêng từng hộ. Nếu có bão lũ thì họ đắp nhà, đắp cửa thì họ không nấu được ít hôm

H: Thôn của mình có nhiều nhà nấu rượu không bác?

Đ: Trước đây thì nhiều nhưng bữa ni họ giảm rồi

H: Thế trong 7, 8 thôn của xã mình những thôn nào là thôn nấu rượu nhiều nhất?

Đ: Trước thì mấy thôn hết, chừ thì có thôn Hạ đây ít

H: Thế trong nuôi trồng thủy hải sản này, trồng lúa này, nấu rượu này, chăn nuôi này ở xã Võ Ninh này cái gì là nhiều nhất?

Đ: Nói tóm lại là bây giờ về nuôi trồng thủy hải sản, dần dần là trong toàn xã, coi như là những vùng, những chân ruộng mà xấu, xa với xấu và hay bị ngập lụt thì hầu như là xã cho nuôi trồng thủy sản hết. Vừa rồi, năm ngoái ở trên Phố Cẩn có mười mấy ha chuyển qua nuôi trồng thủy sản hết, cả lúa nữa, chuyển là chuyển ở vùng, ở ngoài xã Trúc Chi cũng thế đó, trước đây lúa làm cũng bấp ba, bấp bênh thì có năm thu hoạch được, có năm thì mất, cuối

cùng là chuyển qua nuôi trồng thủy sản. Nói tóm lại là nguồn lợi từ nuôi trồng thủy sản thì vẫn là lớn.

H: Cháu tưởng nấu rượu và chăn nuôi cũng được lắm?

Đ: Nấu rượu với chăn nuôi hẳn cũng được, nói tóm lại là hẳn cũng có nhưng mà người trực tiếp nấu rượu thì lại không được mấy. Người nhập rượu cho họ nhưng họ lại mang đi nhập chỗ khác, người đứng khâu trung là không hẳn chi hết nhưng mà họ lại có lợi, người dân khổ nấu ra là không có gì

H: Thế thì HTX về nghề rượu chắc phải phát triển hơn HTX nông nghiệp, giàu hơn?

Đ: Nói thì nói thế thôi, nhưng mà trong xã đây thì cũng có HTX rượu, nhiều khi rượu không bằng41p24 ở cái Đồng Hới xuống nhà hàng này, nhà hàng kia thì quán nó có bia tiếp hết khách... Đi chợ thì chở thò xuống, đem vô các quán đấy thôi. Bây giờ HTX rượu làm chi mà đủ điều kiện đi hẳn mở được cái gian hàng mà bán rượu nấu

H: Vâng, cháu cảm ơn bác, chắc cháu chỉ xin bác vài thông tin này thôi.

KẾT THÚC PHÒNG VẤN!